

Program proti šikanování

Šikanování je jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit, ohrožit nebo zastrašit žáka, případně skupinu žáků. Spočívá v cílených a opakovaných fyzických a psychických útocích jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině žáků, kteří se neumí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou bránit.

Šikanování je mimořádně nebezpečná forma násilí, která ohrožuje základní výchovné a vzdělávací cíle školy. Šikana je zvláště zákeřná, protože často zůstává dlouho skrytá.

Vzhledem k tomu, že šikana se v zárodečných fázích vyskytuje v téměř každé škole, je potřeba věnovat tomuto jevu zvláštní pozornost. Důraz je nutné zaměřit na vytváření dobrých vztahů uvnitř třídních kolektivů, zabývat se jimi ještě před vznikem šikanování. Na prevenci šikany i při řešení jednotlivých případů by měli spolupracovat pedagogičtí pracovníci podle předem dohodnutých postupů.

Základní formy šikanování

- Verbální šikana, přímá a nepřímá – psychická šikana (součástí je i kyberšikana, děje se pomocí ICT technologií).
- Fyzická šikana, přímá a nepřímá (patří sem i krádeže a ničení majetku oběti).
- Smíšená šikana, kombinace verbální a fyzické šikany (násilné a manipulativní příkazy).

Škola má jednoznačnou odpovědnost za děti a žáky.

Cílem programu je vytvořit ve škole bezpečné respektující a spolupracující prostředí.

Důležité je zaměřit se na oblast komunikace a vztahů mezi žáky ve třídách, a to bez ohledu na to, zda tam k projevům šikany již došlo či ne. **Tento krizový plán eliminuje či minimalizuje škody v případě, že k šikanování ve školním prostředí dojde.**

Postupy pro řešení počátečního stadia šikany

Pro vyšetřování počáteční šikany, které škola zvládne řešit vlastními silami, má škola vypracované následující postupy:

1. Rozhovor s těmi, kteří na šikanování upozornili a s oběťmi (spolupráce učitele, metodika prevence, výchovného poradce, třídního učitele nebo vedení školy)
2. Oslovení vedení školy se žádostí o takové přeargimentování rozvrhu, aby zainteresovaní učitelé mohli postupovat podle následujících kroků.
3. Nalezení vhodných svědků.
4. Individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky (nikoli však konfrontace obětí a agresorů!).
5. Rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi nimi.
6. Informování rodičů o vzniklé situaci a dohoda o osobním kontaktu na pohovoru, výchovné komisi apod.

Kyberšikana

Charakteristika. Kyberšikanu definujeme jako zneužití ICT, zejména pak mobilních telefonů a internetu, k takovým činnostem, které mají někoho záměrně ohrožit, ublížit mu. Zejména se jedná o útoky pomocí e-mailů, sms zpráv, vyvěšování urážlivých a nepravdivých materiálů na

internetové stránky. Podobně jako u šikany se jedná o úmyslné chování, kdy je oběť napadána útočníkem nebo útočníky. Povaha a provedení útoků pak určuje její závažnost.

Doporučený postup při zjištění kyberšikany

1. Zajistit ochranu oběti.
2. Informovat školního metodika prevence či výchovného poradce.
3. Informovat vedení školy.
4. Zajistit důkazy s podporou IT kolegy.
5. Vyšetřit všechny souvislosti.
6. Provést zápis.
7. Informovat zákonné zástupce.
8. Spolupracovat s Policií ČR, IT expertem, OSPODem
9. Vyvodit sankce.

Řešení pokročilé a nestandardní šikany a situací, kdy škola potřebuje pomoc zvenku a součinnost se specializovanými institucemi:

1. Překonání šoku pedagogického pracovníka, bezprostřední záchrana oběti.
2. Domluva pedagogických pracovníků na spolupráci a postupu vyšetřování, uvědomění vedení školy a organizace dalšího vyučování.
3. Zabránění domluvě agresorů na křivé výpovědi.
4. Pokračující pomoc a podpora oběti.
5. Nahlášení policii.
6. Vlastní vyšetřování.
7. Spolupráce s rodiči.

V rámci první pomoci je nutné při pokročilých brutálních kriminálních šikanách spolupracovat s dalšími institucemi a orgány, zejména s následujícími:

- pedagogicko-psychologické poradny (PPP)
- speciální pedagogické centrum (SPC) – Štolcova 16, Brno
- orgán sociálně právní ochrany dítěte (OSPOD), MČ Brno Černovice, Bolzanova 1
- Městská policie, Dornych 59/114, Brno-Komárov
- Policie ČR, Zvonařka 18, Brno – Komárov

Spolupráce s rodiči a se specializovanými zařízeními

Při nápravě šikanování je potřebná spolupráce vedení školy, školního metodika prevence, výchovného poradce a dalších pedagogických pracovníků jak s rodinou oběti, tak i s rodinou agresora. Při jednání s rodiči dbají pedagogové na zachování důvěrnosti informací.

V případě negativních dopadů šikanování na oběť je nutné zprostředkovat jí péči pedagogicko-psychologické poradny, střediska výchovné péče, speciálně pedagogického centra nebo dalších odborníků – klinických psychologů, psychoterapeutů nebo psychiatrů. Spolupráci se stejnými organizacemi je vhodné využít i při následné práci s agresorem, kdy je potřeba, aby získal objektivní a správný náhled na vlastní chování a motivy, je třeba analyzovat jeho rodinné prostředí a zapojit rodiče do aktivní spolupráce nad odstraněním negativních jevů jeho chování. Ředitel školy doporučí rodičům dobrovolné umístění dítěte do pobytového oddělení SVP, případně doporučí realizovat dobrovolný diagnostický pobyt žáka v místě příslušném diagnostickém ústavu. Současně ředitel podá návrh orgánu sociálně právní ochrany dítěte k zahájení práce s rodinou, případně k zahájení řízení o nařízení předběžného opatření či ústavní výchovy s následným umístěním v diagnostickém ústavu.

Výchovná opatření

Pro potrestání agresorů lze užít i následující běžná výchovná opatření:

- Napomenutí a důtka třídního učitele, důtka ředitele
- Snížení známky z chování
- Převedení do jiné třídy

Spolupráce se specializovanými institucemi

1. Při předcházení případů šikany škola spolupracuje zejména s následujícími institucemi a orgány:
 - v resortu školství – s pedagogicko-psychologickými poradnami, středisky výchovné péče, speciálně pedagogickými centry,
 - v resortu zdravotnictví – s pediatrií a odbornými lékaři, dětskými psychiatry a zařízeními, která poskytují odbornou poradenskou a terapeutickou péči, včetně individuální a rodinné terapie,
 - v resortu sociální péče – s oddělením péče o rodinu a děti, s oddělením sociální prevence,
 - případně s NNO specializujícími se na prevenci a řešení šikany.
2. Dojde-li k závažnějšímu případu šikanování nebo při podezření, že šikanování naplnilo skutkovou podstatu trestného činu, ředitel školy oznámí tuto skutečnost Policii ČR.
3. Ředitel školy oznámí orgánu sociálně právní ochrany dítěte skutečnosti, které ohrožují bezpečí a zdraví žáka. Pokud žák spáchá trestný čin, popř. opakovaně páchá přestupky, ředitel školy zahájí spolupráci s orgány sociálně právní ochrany dítěte bez zbytečného odkladu.

Vypracovala: Mgr. Simona Marenčáková, školní metodik prevence